

Sygn. akt I USK 212/21

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania N. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 lipca 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 kwietnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 kwietnia 2020 r. w sprawie III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację wniesioną przez N. K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 30 października 2019 r., sygn. akt: VIII U (...), stwierdzającego, że N. K. jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą w ramach jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (K. Sp. z o.o.) i w związku z tym podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowym od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 15 września 2013 r. oraz od dnia 1 listopada 2013 r.

Ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną z dnia 26 sierpnia 2020 r. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 13 ust. 4 oraz art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 2 Ustawy z dnia 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony od dnia 01.06.2008 r. do dnia 15.09.2013 r. oraz od dnia 01.11.2013 r. do dnia wydania zaskarżonej decyzji prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w rozumieniu art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., zdaniem ubezpieczonego jest potrzeba wykładni przepisu prawnego w postaci art. 13 ust. 4 oraz art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w sposób zgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zdaniem skarżącego prawidłowa wykładnia powołanych przepisów nie powinna prowadzić do różnicowania na gruncie ubezpieczeń społecznych sytuacji wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i osób prowadzących pozarolniczą działalność. Zróżnicowanie tych sytuacji nie jest racjonalne, gdyż nie znajduje uzasadnienia w innych obowiązujących przepisach, a w szczególności w regulacji odnoszącej się do struktury i organizacji spółek handlowych. W zaskarżonym przepisie prawodawca w niejednakowy sposób traktuje bowiem osoby fizyczne znajdujące się w identycznej sytuacji faktycznej. Prawidłowa byłaby w tej sytuacji wykładnia, że sam fakt rejestracji spółki w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nie oznacza, że jedyny wspólnik takiej spółki podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, a dla powstania takiego obowiązku niezbędne jest, aby jednoosobowa spółka faktycznie wykonywała bądź prowadziła działalność gospodarczą.

Nadto skarżący wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., albowiem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Poza tym skarżący wnosi w zakresie rozstrzygnięcia o zmianę zaskarżonego wyroku przez zmianę zaskarżonej decyzji i przyjęcie, że ubezpieczony w spornym okresie od dnia 01.06.2008 r. do dnia 15.09.2013 r. oraz od dnia 01.11.2013 r. do

dnia wydania zaskarżonej decyzji nie podlegał ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca działalność gospodarczą ; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi z dnia 24 września 2020 r. na skargę kasacyjną organ rentowy wnosi o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (w zw. z tym, że nie spełnione zostały przesłanki z art: 398⁹ § 1 k.p.c.), a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania, wnosi o oddalenie skargi kasacyjnej w całości; w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wnosi o wyznaczenie rozprawy w niniejszej sprawie oraz wnosi o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie został prawidłowo sformułowany ani uzasadniony. Zgodnie z utrwaloną judykaturą, wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy powinny być zatem przez stronę skarżącą wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś szczegółowo podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być zatem tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw, pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2010 r., II PK 80/10, LEX nr 688680).

Jeżeli przesłanką przedsądu jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej to skarżący w motywach wniosku jest zobligowany zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości

widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Tymczasem skarżący nie wykazał, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. Polemiczna skarga kasacyjna zawiera rozmaite kontrowersje faktyczne i prawne. Oczywiście naruszenia przepisów prawa powinna być widoczna od razu, bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby ponownej analizy istotnych kontrowersji prawnych, których wszakże autor skargi kasacyjnej nie sformułował w postaci potencjalnie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) lub potencjalnej potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości na gruncie złożonych ustaleń faktycznych przedmiotowej sprawy (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Takich potencjalnie adekwatnych wniosków o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie może domyślać się, ani poszukiwać w procedurze przedsądu.

Przede wszystkim trzeba wskazać, że prowadzenie działalności gospodarczej o tyle stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom, o ile faktycznie konkretny ubezpieczony działalność tę wykonuje, choć stopień natężenia jego aktywności może być różny. Podstawowe znaczenie dla objęcia ubezpieczeniem

społecznym ma fakt wykonywania - lub niewykonywania - działalności. Zgłoszenie rozpoczęcia działalności lub jej zawieszenie ma znaczenie jedynie jako domniemanie faktyczne. Zakłada się, że skoro czynności tego rodzaju dokonano, to działalność się rozpoczęła i jest prowadzona. Nie wyklucza to jednak możliwości przeprowadzenia dowodu przeciwnego, tyle, że powinna to uczynić zainteresowana tym strona – wyrok Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2018 r. w sprawie II UK 181/17 (LEX nr 2510203). Ponadto, wskazuje się, że przedmiotowe w sprawie zagadnienie obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym przez jednoosobowych wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością zostało przeanalizowane w orzeczeniach Sądu Najwyższego powołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego oraz chociażby w wyroku Sądu Najwyższego z 12 lipca 2017 r. wydanego w sprawie II UK 295/16, w którym stwierdzono m.in., że jedyny wspólnik sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu wynikającego z art. 8 ust. 6 pkt 4 u.s.u.s. Z treści tego przepisu wynika, że samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 u.s.u.s.) – LEX nr 2347776. Przedmiotowe zagadnienie było również przedmiotem analizy sądów administracyjnych. W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 11 stycznia 2019 r. wydanego w sprawie II GSK 4767/16 stwierdza się, wręcz, że wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. objęty jest obowiązkiem ubezpieczenia bez względu na fakt prowadzenia działalności gospodarczej, bowiem obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, nie zaś z prowadzeniem działalności gospodarczej czy faktycznym działaniem w imieniu spółki. O ile podleganie ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą wiąże się nierozzerwalnie z faktycznym jej prowadzeniem, to posiadanie statusu wspólnika spółki z o.o., już od momentu wpisu do KRS, rodzi obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego (LEX nr 2608385). Identycznie Naczelny Sąd Administracyjny wypowiedział się w wyroku z 26 lipca 2017 r. w sprawie II GSK 3136/15 (LEX nr 2348874).

Ponadto, powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W przedmiotowej sprawie Sąd Najwyższy nie widzi potrzeby dokonywania wnioskowanej wykładni wskazanych w skardze przepisów różnej rangi. Została ona bowiem dokonana przez Sądy obydwu instancji w sposób jak najbardziej prawidłowy.

Na gruncie przekonujących ustaleń faktycznych oraz prawidłowej i przekonującej, suwerennej sędziowskiej oceny zebranego materiału dowodowego, które nie mogą być wskazywane jako podstawy kasacyjnego zaskarżenia (art. 398³ § 3 k.p.c.), skarżący nie wykazał oczywistości skargi kasacyjnej, która budziłaby jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne wymagające merytorycznej interwencji ze strony najwyższej instancji sądowej i rozmiętało się z wiążącymi Sąd Najwyższy ustaleniami faktycznymi prawidłowo dokonanego osądu. Ponadto stwierdzono brak potrzeby dokonania wykładni przepisów.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W zakresie kosztów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.